

NÅR ANGSTEN BLIVER ET SYMBOL

Cyril R. Lykkebo - Malka



Cyril R. Lykkebo-Malka er psykoanalytiker og driver Institut for psykoanalytisk terapi i København. Han har klienter i analyse og arbejder tillige med kursusvirksomhed.

Psykologi er én ting, psykoanalyse noget helt andet! Hvad er forskellen?

En psykolog tager sig af folk i krise. Der er tale om en akut situation, hvor man graver lidt i folk, men egentlig ikke synderligt meget. Til gengæld er psykoanalyse det rene gravearbejde! Man kan grave tilbage til nogle af de første erindringer - ofte helt tilbage til 1 1/2 - 2 års alderen - uden brug af andet end samtaler. For mit eget vedkommende er det dog indtil nu ikke lykkedes at grave længere tilbage end til 2 - 2 1/2 års alderen, men det kan også være nok!

Eftersom jeg beskæftiger mig med folk, der har problemer med religiøse bevægelser og derfor er i en særlig slags krise (altså ikke en „psykisk“ krise, men en „eksistensiel“ krise), har jeg været nødt til først at agere psykolog for derefter lidt efter lidt at trække mig tilbage fra rollen som psykolog og ind i rollen som psykoanalytiker.

Jes Bertelsens „Dybdepsykologi“

På dansk kalder man også psykoanalyse for dybdepsykologi, fordi man benytter sig af de samme metoder som psykologien - altså samtaler. Men i psykoanalysen går man længere tilbage i hukommelsen samtidig med, at man finder og bearbejder kilden til forskellige neuroser.

Da jeg havde lært det danske sprog, undersøgte jeg, hvad Danmark havde af litteratur om psykologi, og jeg fandt en bog, der hed „Dybdepsykologi“, af Jes Bertelsen. Den købte jeg og begyndte at læse den. Jeg må indrømme, at jeg ikke syntes, at det, jeg læste, havde ret meget med psykoanalyse at gøre. I virkeligheden kunne man sagtens - efter min

mening - se helt bort fra Jes Bertelsen i psykologisk eller psykoanalytisk forstand. Hans idéer har - stadig efter min mening - intet med det fag at gøre. Problemet er bare, at jeg er „stødt“ på ham (eller hans lære) flere gange, end jeg har brudt mig om. Desværre ofte i forbindelse med mennesker, der var temmeligt svært psykisk skadede.

Jeg vil her skynde mig at tilføje, at jeg endnu ikke har „overtaget“ nogle patienter direkte efter Jes Bertelsen, kun efter andre „terapeuter“, som har været påvirkede eller siges at være inspirerede af ham. På den baggrund kan Jes Bertelsen altid sige: - Nå, men jeg blev misforstået. Det var ikke det, jeg mente. Det var ikke det, jeg sagde.

På den anden side skulle man mene, at en lære, en teknik eller en metode, som udelukkende kan bruges af „opfinderen/ opdageren“, ikke kan være til synderlig megen nytte for nogen. Vel?

Fra neuroser til personlig udvikling

Som psykoanalytiker er jeg i dagens Danmark blevet nødt til at beskæftige mig med nogle ting, som ellers ikke umiddelbart har noget med psykoanalyse at gøre: Chakraer, Østens filosofi og meget andet. Okkulte videnskaber og sågar lidt science fiction.

Nu om dage er man holdt op med at bruge terapi for at afhjælpe neuroser. Det er blevet en modesag. Man bruger „terapi“ til „personlig udvikling“, og dette skaber, underligt nok, en hel del svære neuroser, grænsepsykoser og endda psykoser. Altså: I stedet for at afhjælpe en forholdsvis enkel situation, skaber man en, som er meget værre og desværre ikke altid til at redde.

Et minikursus i det menneskelige sind

Men... hvordan skaber man en sådan forvirring i et menneskes sind - og vigtigere: Hvordan får man folk ud af dette rod igen?

Her bliver jeg nødt til at give læserne lidt indsigt i psykens mysterier (set med psykoanalytiske briller).

Det Ubevidste, det Førbevidste og det Bevidste

Efterhånden er det blevet folkeeje at vide, at vi er i besiddelse af en bevidst del af os selv - og en ubevidst. Men hvad er det for nogle størrelser?

Det Ubevidste er et slags kammer, et kartotek, hvor alle vores erindringer, oplevelser og lignende er sat i orden. Det er et slags „fler-dimensionelt“ kartotek. Hvis vi skulle sammenligne det Ubevidste med kartoteket på et bibliotek, vil den samme bog kunne findes fra forskellige vinkler. F.eks. vil bogen „Den afrikanske Farm“ kunne findes under søgeordene „Blixen“, „Karen“, „Selvbiografi“, „Geografi“ osv. Man kan groft sige, at sådan bliver vore erindringer, vore oplevelser og vore følelser lagret i vort ubevidste „kartotek“.

Nogle af disse erindringer kan uden besvær hentes fra det Ubevidste til det Bevidste. Det er faktisk det, der sker, når vi fortæller „jokes“ til hinanden. Den ene fortæller en vittighed, der på en eller anden led - ikke altid indlysende for den første fortæller - minder den anden om en joke osv.

Men der er et problem: Nogle oplevelser og erindringer i kartoteket er desværre forbundne med „ulyst“ (dårlige fornemmelser på grund af negative oplevelser eller traumer). Disse erindringer er, hvad man kalder ubevidste i den dynamiske forstand. De kan altså ikke „bare“ komme frem, fordi de er beskyttet af nogle forsvarsmekanismer. Dette forsvarer det så psykoanalytikerens job at „gennemhulle“.

Så har vi **det Førbevidste**. Når en impuls eller en erindring skal vandre fra det Ubevidste til det Bevidste, skal den først igennem en „censur“.

Censoren „kigger“ på impulsen og siger: „Ok, du kan komme forbi“, og så er der ingen problemer. Impulsen vandrer videre til det Førbevidste. Der er den stadig ubevidst, men kan „ses“ af det Bevidste og hentes frem uden problemer.

Er impulsen derimod forbundet med ulyst, vil den ikke kunne få censurens godkendelse og vil blive smidt tilbage, hvor den kommer fra. Man vil sige, at den impuls er fortrængt. Det kommer jeg tilbage til senere.

Endelig har vi så **det Bevidste**. Her er i virkeligheden tale om et helt system, som kaldes „perceptions-bevidsthed“. Det Bevidste er ikke placeret „oven på“ det Førbevidste og det Ubevidste. Det er placeret hele vejen rundt om dem. Perception betyder indsamling, forståelse, opfattelse, og ordet perceptions-bevidsthed indebærer, at det Bevidste er den del af psyken, der står for at indsamle og forstå både de indre og ydre informationer (pirringer), som et menneske modtager. Altså både lyst/ulyst-informationer fra det indre og alle de forskellige impulser fra den ydre verden.

I det Bevidste er der ikke som i det Ubevidste spor efter forskellige pirringer. Dvs. at ingen psykisk energi er bundet nogen steder (det at holde ulystbetonede erindringer væk kræver en hel del psykisk energi). Tværtimod har det Bevidste en meget bevægelig energi. Den kan sættes til at „sluge“ et element. Dette kaldes „koncentration“.

Det Bevidste har en meget stor rolle i den psykoanalytiske behandling: Man får nemlig nogle ubevidste forestillinger til at blive bevidste. Til gengæld spiller det Bevidste ingen rolle i forsvaret.

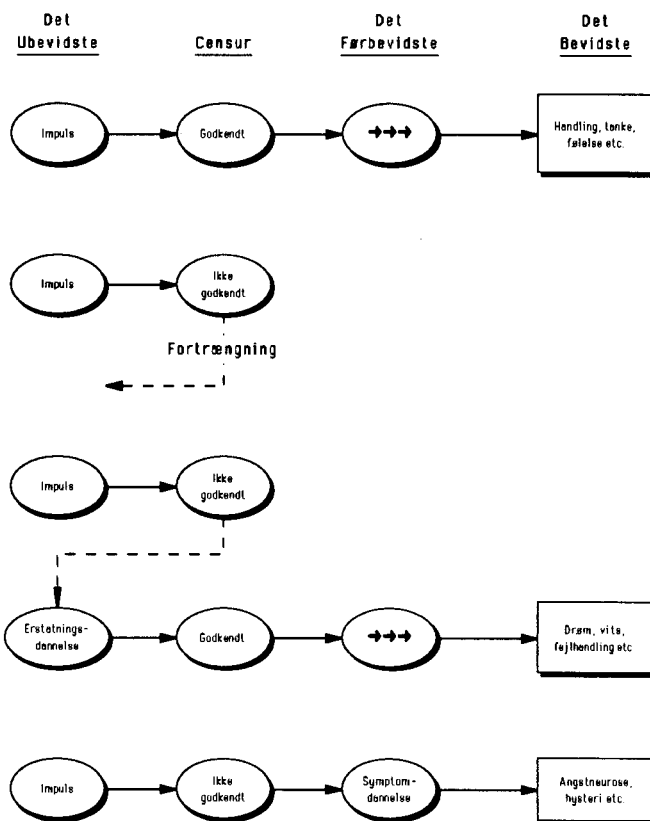


Fig. 1

Lad os tage et eksempel på en erindring, der er blokeret og ikke kan komme frem på grund af „noget“, der i sin tid blev opfattet som et „traume“:

Gabriel i bageovnen

Jeg har to børn, Filip på tre år og Gabriel på et år. Jeg sad i stuen, og min kone var i køkkenet sammen med vores to børn. Hun var igang med at tage wienerbrød ud af ovnen. Gabriel var meget interesseret (og sikkert også sulten ... det er han nemlig altid!) og ville absolut have fat i de brød. Min kone forsøgte at holde ham på afstand. Jeg kunne høre hendes stemme fra køkkenet: „Gabriel lad være. Flyt dig! Nej! Flyt dig dog! Tror du, du skal have hovedet brændt af?“

Filip løb ind til mig: „Far, far, Gabriel skal have hovedet brændt af!“ - Latterbrøl fra farmand!

Filip fik hurtigt den rette forklaring, og der skete ikke mere. (Til eventuelle tvivlere: Gabriel fik ikke hovedet brændt af, og han fik sit velfortjente wienerbrød!). Men selve sætningen, misforståelsen af dens betydning, kunne have fået helt andre konsekvenser under andre om-

stændigheder. Rent teoretisk kunne hændelsen have forårsaget et „traume“, en binding. Lad os antage, at det var tilfældet.

Sådan en hændelse bliver barnet nødt til „at beskytte sig imod“, og der kommer et forsvar. Der kan være andre hændelser i løbet af barndommen, teenageårene og voksenalderen, som bygger videre på denne hændelse, så den bliver ukendelig, fordrejet og forstørret. Det svarer lidt til de gamle forsvundne byer, hvor man byggede en ny by ovenpå ruinerne af de gamle.

En forklædt fortrængning

Lad os nu sige, at denne hændelse skal frem fra det Ubevidste til det Bevidste. Den kan have været pirret i løbet af dagen (f.eks. ved en utryg hændelse), og den er altså forbundet med angst. Hvis den ikke var det, ville den bare være blevet trukket frem og fortalt som en ganske almindelig barndomserindring. Men når hændelsen forsøger at komme igennem systemet, kommer censoren og standser den og siger: Nixen-Bixen! Du er forbundet med ulyst (her angst). Du går tilbage, hvor du kommer fra.

Nu kan impulsen gøre flere ting. Den kan „gå tilbage“ og blive der. I de tilfælde er det ganske enkelt en fortrængning. Eller også kan den vælge at „snyde“. Altså at „forklæde“ sig for at smutte forbi censoren. Det er, hvad man kalder, en „erstatningsdannelse“. Denne vil blive godkendt af censuren og give sig udslag i „fejlhandlinger“ (lapsusser, glemsomhed, „vitser“, som tit giver udtryk for „dårlig smag“ osv.) eller i drømme. Her har impulsen taget form af symbol.

Det, jeg har beskrevet her, er, når alting går godt. Går det skidt, danner erindringen et symptom (angst, hysteri mv.) i stedet, og det er noget helt andet, der så er tale om.

Kongevejen til det Ubevidste

Derfor er „kongevejen til det Ubevidste“ drømmen. Det er den, jeg som analytiker først og fremmest skal arbejde udfra. Jeg skal optræfle hele forløbet den anden vej.

Eftersom fejlhandlinger ikke altid forekommer på kommando, og vi ikke

kan sidde i en terapeutisk situation og sige vittigheder til hinanden, går vi først og fremmest ud fra drømmene. Da alle disse processer (fejlhandlinger, vitser, drømme) er parallelle, vil man ved at fremprovokere det ene (drømmeanalyse) nødvendigvis provokere de andre (f.eks. fejlhandlinger).

Ved at analysere de følelser og fejlhandlinger, der fremkommer, fremprovokerer jeg flere drømme, flere symboler, flere følelser, flere erindringer, som selv fremprovokerer flere fejlhandlinger og flere drømme.

Sideløbende med dette er jeg som psykoanalytiker genstand for transferens (overføring) fra patienten til mig. Ved at åbne sit sjæleliv og sine følelser for mig, tillægger patienten mig en rolle og nogle følelser. Det er patienten nødt til, eftersom jeg i terapien er totalt passiv. Patienten kender mig slet ikke. Der opnås et slags „envejs-venskab“ eller en „envejs-forelskelse“, og det benytter jeg mig af til at analysere.

Ild i hovedet

Lad os nu igen tage min stakkels søn, hvis lillebror skulle have hovedet brændt af. Lad os anbringe denne hændelse i det Ubevidste og sige, at på grund af forskellige omstændigheder er hændelsen blevet fortrængt og forsøger at trænge frem som symbol i en af min søns drømme mange år efter.

Lad os sige, at hans kone har bagt wienerbrød. Natten efter kan Filip - stadig teoretisk set - f.eks. drømme om Ærkeenglen Gabriel med en aura eller ild omkring hovedet eller lillebror slemt forbrændt eller om sig selv slemt forbrændt eller bedre: Om sin kone med ild omkring hovedet (en slags ubevidst hævnaktion). Eller også kunne der bare være ild i ovnen og ærkeenglen flyve ovenover osv. Mulighederne er utallige.

I stedet for at analysere drømmen på klassisk psykoanalytisk vis kan man gøre meget andet med den, og det er her, Jes Bertelsen kommer ind i billedet.

Man kunne f.eks. meditere over forskellige chakraer - f.eks. Solar Plexus - som ifølge Jes Bertelsen og

ifølge traditionen har en forbindelse med ild. Man kunne „komme ind i“ drømmen - bevæge sig i den og forsøge at lave forskellige ting ved drømmens ild. Eller også kunne man antage, at auraen omkring ærkeenglens hoved var et symbol på visdom. Også her er der temmelig mange muligheder.

En ny virkelighed forbundet med angst

Men der er et problem: Man benytter og udnytter symbolerne for at opnå noget andet: En ny virkelighed.

Man kommer ind i det Ubevidste. Man spiller med på det Ubevidstes betingelser. Man lever sig ind i det. Man kommer ind i en anden verden, en anden virkelighed.

Problemet er, at denne virkelighed består af fortrængte erindringer, der er forbundet med ulyst, med angst. Men alt dette bliver ikke analyseret. Man benytter sig af andre symboler til at symbolisere symbolerne. Og lidt efter lidt bliver virkeligheden mere og mere diffus, uvirkelig, ligegyldig.

Forklaringen på det, der sker, er i og for sig enkel. Lad os igen tage eksemplet med ilden. På det virkelige plan er ild flammer - noget som brænder, og som man kan anvende til forskellige formål. For stadig at holde mig til vort konstruerede eksempel med min ældste søn Filip, som nu er vokset op, er ilden for ham blevet en personlig fantasi. Den er inde i hans Ubevidste med tilknytning til hans lillebror, hans mor, wienerbrød osv. Dette er hans oplevelse af det.

Derudover - for at holde os til vores „kartotekstanke“: Lige så vel som „mor“ kan være forbundet på kryds og tværs med forskellige andre følelser, fortrængninger osv., kan „ild“ også blive det. Altså hvis „ild“ f.eks. for ham var forbundet med nogle seksuelle symboler, kunne Filip i ekstreme tilfælde blive pyroman! Der er et hav af forbindelser på kryds og tværs.

Men ved at meditere over symbolet løses der ingen problemer! Tværtimod. Alle de førnævnte overvejelser om menneskets psyke er jo i forbindelse med „virkeligheden“, og den er i og for sig ligegyldig for nogle af de

moderne terapeuter. Vi er jo på et forholdsvist „lavt plan“, så hele det system for psyken med Ubevidst, Bevidst osv., som blev tegnet ovenover, ignorerer de fuldstændigt. Det anses for ligegyldigt.

I stedet bliver der opbygget en meditativ virkelighed ved siden af „fantasi-en“. En ny virkelighed bygget på østlig tankegang, som anses for vigtigere end vores „dagligdags“ virkelighed. Opnår du „sjælero“ i denne „nybyggede“ virkelighed, anses alt for at være vel.

Dernæst tager man „ild“ og mediterer over det på dette „nye virkelighedsplan“. Der bliver så bundet en ny problemstilling til den „ild“, og denne problemstilling bliver placeret i en fantasi... man kunne kalde dette for „en ny fantasi“ under den nye virkelighed. Forskellen er bare, at imellem den „ny virkelighed“ og den „ny fantasi“ er der ingen censur eller forhindring - af den gode grund, at man har skrinlagt dette begreb.

Man tager så fantasien og tilføjer et nyt element - i vores tilfælde f.eks. Solar Plexus. Dette er så virkeligheden. Fra denne virkelighed har man en meditativ søgen omkring Solar Plexus, som så søger ind i en ny fantasi.

Man kunne sige, at man ad omveje har placeret en ny virkelighedsverden under det Ubevidste ved at komme uden om censuren, og man skaber en ny Ubevidst uden censur (eller en ny censur, afhængigt af terapeuten) nedenunder. Man kunne stille dette op i et skema. (se s. 12).

Allerede her befinder patienten sig i en slags labyrinth, som er svær at komme ud af - for ikke at sige, at det desværre tit er umuligt.

Derudover har vi så terapeutens position. Terapeuten, som „vejleder“ patienten i denne „nye“ verden har

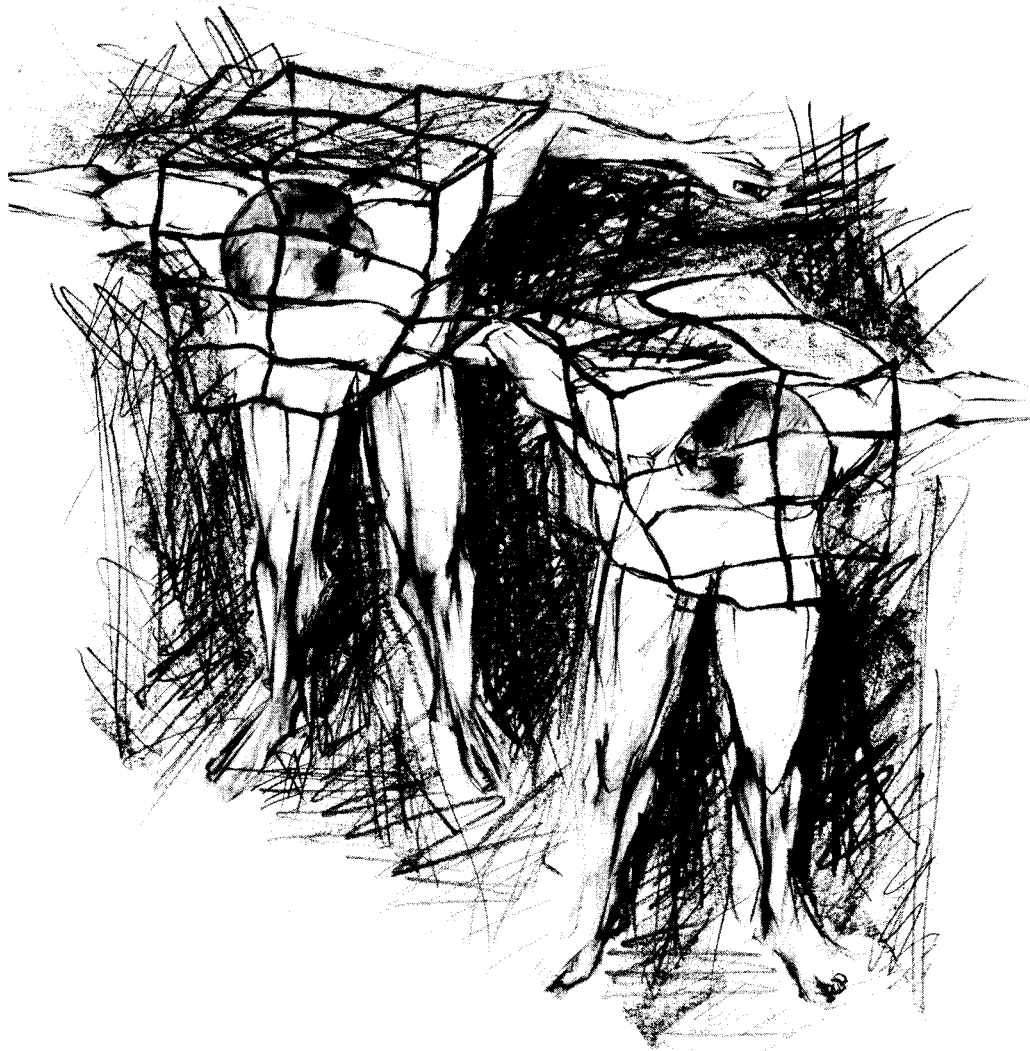


Illustration: Benny Dalberg

hele tre „roller“: På første trin er han terapeut og kærligheds/had-objekt for patienten. I „mellemtilstanden“ kontrollerer terapeuten både patienten og symbolernes magt. Hermed indtager terapeuten en rolle som „præst“, som „ambassadør“ for en større (læs: guddommelig) magt. På det tredje trin bliver terapeuten til den, som kontrollerer krop, sind, symboler og patientens fantasi og virkelighed. På dette trin er terapeuten blevet guddommelig eller endda... Gud selv!

Her er der altså tale om en patient, der befinder sig i en tilstand så tæt på psykosen, at den tit ender i en psykose. Og vedkommende kan ikke reddes ud

af psykosen igen ad terapeutisk vej. Personen kan heller ikke reddes ad medicinsk vej, men psykiatere kan ved hjælp af forskellige psykofarmaka (nervemedicin) dæmpe nogle symptomer.

Jeg træder ind i patientens verden

Når jeg tager en sådan patient i analyse, er der tale om en helt anden metode end den „almene“ psykoanalytiske fremgangsmåde. Jeg er oppe imod flere problemer.

Det første, jeg bliver nødt til, er faktisk at „slippe hele min viden“,

undvære min egen virkelighed og dykke ned i patientens. Det er ikke helt nemt, og det kan have svære og farlige momenter. Man kunne sige, at jeg forsøger at træde ind i patientens verden på patientens betingelser og i patientens forestillinger.

Det, jeg forsøger at gøre, er det omvendte af det, patienten har været ude for. Der, hvor patienten kom ind i terapeutens 'guddommelige' verden, gør vi det omvendte. Når jeg er i patientens verden, prøver jeg at finde en parallel eller et „holdepunkt“ i den „forrige“ verden. Det er altså afhængigt af, i hvilken „ny virkelighed“ eller „ny fantasi“ patienten befinder sig i første omgang.

Det er, ligesom jeg står med et spil kort, som er blevet spredt ud over et helt hus. Jeg prøver først at samle alle „kortene“ ved at gå fra „stue til stue“ og derefter finde „æskene“, som de burde være i, den „stue“, de hører til i, og endelig den „skuffe“, hvor de har deres plads.

Det lyder måske lidt underligt, men det er det, der sker. Jeg prøver at samle det, der nu hører sammen, før vi (patienten og jeg) træder ud af den „ene verden“ for at komme til den „forrige“. Her samler vi igen det hele sammen ved hjælp af og sammen med det, vi har „med“ fra „sidste“ verden, og går så videre. Derefter samler vi det næste „sæt kort“ efter samme metode, indtil vi kommer til den fantasi, som hører til „vores verden“.

Nervøs for, om jeg kunne komme tilbage!

Det hele er en lang rejse frem og tilbage. Og jeg må indrømme, at det er sket nogle gange, at jeg har været lidt nervøs for, om jeg kunne komme tilbage!

Derfra stammer min skepsis overfor de metoder, Jes Bertelsen bruger og „forkynder“. Det, jeg nogle gange er stødt på, har været ret forskrækkende, selv om jeg er psykoanalytiker og har set lidt af hvert.

Det siger sig selv, at patienten og jeg i de nævnte tilfælde aldrig vil kunne samle alle „kortene“. Nogle af dem vil blive liggende til evig tid. Når forløbet er færdigt, sidder jeg over for

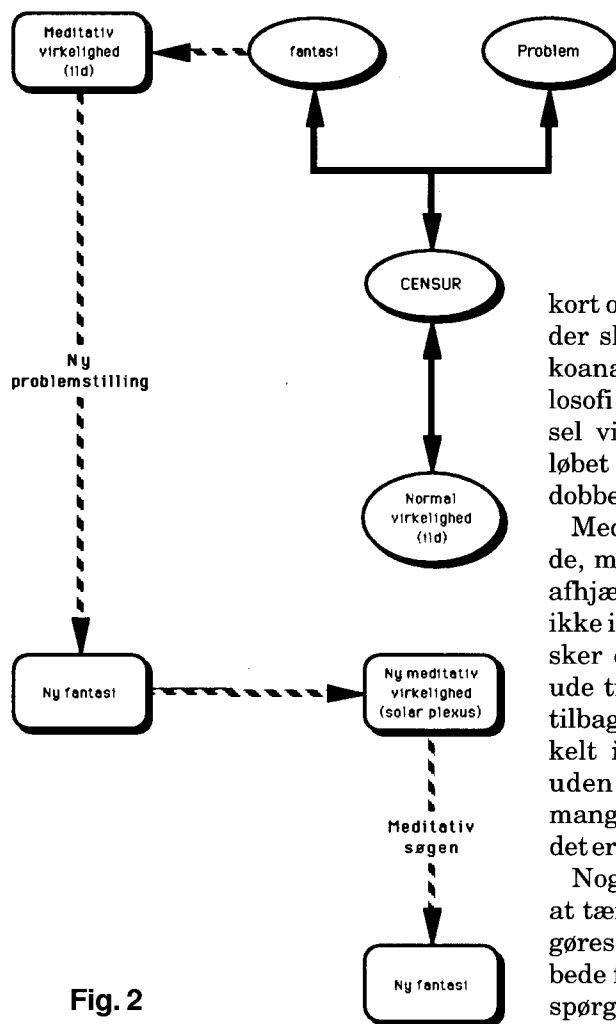


Fig. 2

en patient, som ofte lider af en svær neurose. Men herfra er jeg altså på „hjemmebane“. Og næste problem begynder!

Af og til sker det, at de fortrængte ting, som kommer til overfladen, er kraftige, rystende og smertefulde. Så kan patienten være tilbøjelig til at ville søge tilflugt i den „verden“, som han eller hun ved findes et eller andet sted „derinde“, fordi det, der nu er tilbage, er en gang rod. Det er nemmere bare at „slukke for lyset“ og forlade det, frem for at gå i gang med „oprydningen“.

Desuden sker der det, at hvor jeg i begyndelsen „spillede på den tidligere „guddoms“ betingelser“, gør jeg det ikke længere. For patienten, der nu gerne vil have en anden „guddom“, er det jo nærliggende at tage mig. Problemet er, at jeg ikke er en „gud“. Min rolle som psykoanalytiker er mere jordnær.

Jeg bliver altså ved med at „sortere linser“ med patienten: „Det her, min

ven, er ikke psykoanalyse, det er religion“ - eller omvendt. Man skal finde ud af begreberne „tro“ og „viden“. Noget tror du på, andet er noget, der er sket, og det er viden.

Sådan kan man altså - kort og udetaljeret - forklare det, der sker, når man blander psykoanalyse, psykologi, Østens filosofi og meditation i en „universel viden“. Det, som kan ske i løbet af bare to år, tager mindst dobbelt så lang tid at afhjælpe.

Med lidt held, med hårdt arbejde, med sved og tårer, kan man afhjælpe det. Men desværre... ikke i alle tilfælde. Nogle mennesker er ganske enkelt for langt ude til, at man kan „hente dem tilbage“. Nogle vil jeg ganske enkelt ikke have i analyse. Desuden er det begrænset, hvor mange jeg kan have i analyse, da det er et meget krævende arbejde.

Nogle gange er man fristet til at tænke, at det eneste, der kan gøres for de mennesker, er at bede for dem. Men det er også et spørgsmål om tro. ✓

Kristen meditation i Århus

Hvad kristen meditation er, lærer man bedst ved at øve sig og reflektere over de erfaringer, man får. Det vil vi gøre fire aftener i efteråret. Vi mødes kl. 19.30 i Nicolai Kryptkirke (Vor Frue Kirke på Klostervej) i Århus på flg. datoer:

Tirsdag d. 14/9

Tirsdag d. 12/10

Tirsdag d. 9/11

Tirsdag d. 7/12

Jeg vil indlede med et kort oplæg. Bagefter vil der, i IKONs lokaler, være lejlighed til spørgsmål og kommentarer.

Vi slutter senest kl. 22.

Alle er hjerteligt velkomne. Gottfried Grunewald

(Læs artiklen med Gottfried og Karin Grunewald i IKON nr. 2)

Et par definitioner

Neurose: Psykologisk lidelse, hvor symptomerne er det symbolske udtryk for en psykisk konflikt, som har sine rødder i patientens barndom, og som er et kompromis mellem ønsket og forsvaret. Udtrykket „neurose“ har ændret betydning i årenes løb. Dog kan man sige, at i klassisk psykoanalytisk forstand skelner man imellem:

Psykoneurose: Skyldes fortidens omstændigheder og kan kun forklares i forhold til patientens personlighed og livshistorie. Der findes tre slags psykoneuroser: Overføringshysteri, angsthysteri (fobi) og tvangsneurose.

Aktuel neurose: Skyldes nutidige omstændigheder og kan forklares i forhold til patientens seksuelle vaner (angstneurose, neurastheni).

Traumatisk neurose: Skyldes chok-tilstand.

Narcissistisk neurose: Neurose, i hvilken patienten umuligt kan udføre en transferens (overføring).

Organisk neurose: Sjældent brugt udtryk for psykosomatisk lidelse. De hyppigst forekommende er gerne: Astma, mavesår, osv.

(Barndommens) neurose: Efter den klassiske forståelse har enhver neurose i den voksne tilværelse været forudgået af en neurose i barndommen.

Overføringsneurose: Er enten en neurose, under hvilken patienten er i stand til at overføre, eller også en interesse, nær besættelse, i forhold til psykoanalytikeren, som udvikler sig under en analyse.

Angstneurose: Enten en neurose med angst som vigtigste symptom, eller en aktuel neurose.

Psykose: Sindsygdhed, som kan gøre den syge gal (i modsætning til en neurose, hvor patienten er „sund i sjælen“). Psykiatrien skelner mellem organiske psykoser, som skyldes hjernesygdomme, og funktionelle psykoser, i hvilke ingen organiske fejl kan påvises. Spørgsmålet, om de funktionelle psykoser skyldes organiske fejl, som vi ikke kan se, volder stadig stor uenighed psykiatere imellem. Inden for psykoanalyse anerkender man tre former for funktionelle psykoser: Skizofreni, manio- depressivitet og paranoia.

Her er der også uenighed psykoanalytikere imellem. Ifølge den klassiske teori kan psykoser ikke nås ad psykoanalytiske veje, da de er narcissistiske (der kan ikke etableres transferens). Andre vil sige, at der opnås transferens, men at den psykoseramte ikke ser analytikeren som et objekt (for det meste et godt objekt), men som en del af sig selv, eller som en fjende (identificeringstransferens).

Dog er grænserne imellem psykose og neurose blevet mere flydende de seneste år.

KURSUSTILBUD

INSTITUT FOR PSYKOANALYTISK TERAPI ved Cyril Lykkebo-Malka tilbyder kurser for mennesker, der professionelt eller frivilligt beskæftiger sig med sjælesorg. Ofte kan det være svært at gribe tingene rigtigt an, når man sidder med et menneske, der har været i kontakt med nyreligiøsitet, eller andre, der har alvorlige sår på sjælen.

Dette kursus tilbyder et bedre kendskab til de psykologiske grundbegreber og giver en brugbar vejledning i, hvordan de bruges og ikke bruges.

HVOR	VÆLG	ELLER	PRIS (X)
GRUNDKURSUS I PSYKOLOGI OG PSYKOANALYSE			
Gilleleje	23. + 24. sept. 93 (G1A)	13. + 14. jan. 94 (G1B)	2000,- kr.
Sæby Søbad	2. + 3. dec. 93 (G2A)	10. + 11. mar. 94 (G2B)	2000,- kr.
Middelfart	11. + 12. nov. 93 (G3A)	10. + 11. feb. 94 (G3B)	2000,- kr.
INTENSIVT GRUNDKURSUS I PSYKOLOGI OG PSYKOANALYSE (begynder på samme niveau som grundkurset, men går længere)			
Gilleleje	24. 25. 26. nov. 93 (I1A)	23. 24. 25. feb. 94 (I1B)	3000,- kr.
Sæby Søbad	20. 21. 22. okt. 93 (I2A)	26. 27. 28. jan. 94 (I2B)	3000,- kr.
Middelfart	8. 9. 10. dec. 93 (I3A)	23. 24. 25. mar. 94 (I3B)	3000,- kr.
x Derydes 10% rabat til medlemmer af IKON			

Du er først tilmeldt, når vi har modtaget din indbetaling (pr. check, giro 6 48 57 82 eller postanvisning). Sidste frist for betaling er senest en måned før kursets start. Husk at skrive kursets kode (anført i parentes) samt navn, adresse og telefonnummer. Du kan tilmelde dig samt få yderligere oplysninger hos:

INSTITUT FOR PSYKOANALYTISK TERAPI
v/ Cyril R. Lykkebo-Malka
Liden Gunvers Vej 21
2300 København S
Tlf. & fax: 31 58 82 50

**DETTE KUNNE HAVE VÆRET DIN ANNONCE!
FOR PRISER – SE SIDE 2**